

להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הילל פאללאק זצלה"ה
אבדקיק סאטמר ענגען
בעל ה'קודש הילולים'

פרי קודש הילולים

בס"ד | פרשת קרח תשפ"ד | גליון מס' 119 | שנה ג'

דברי תורה

עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

השי"ת משפיע גדולה לאדם רק אם הכשיר עצמו לכך

ויקח קרח וגו' (במדבר טז, א).

וזוהו ביאור דברי המדרש, שהיה לו לקרח ללמוד ממה שהוא עצמו מנושאי הארון, והרי הארון היה נושא את נושאי (סוטה לה, א), ומדוע אם כן היה צורך בכלל להניחו על הכתפיים. אלא שרצה הקב"ה להראות שכאשר אדם מקבל לשאת עליו את עול התורה, התורה תנשא ותרומום אותו, והכל תלוי בבחירת האדם ומעשיו. וכך משה רבינו ע"ה, הגם שהקב"ה השפיע עליו חכמה וגדולה, היה זה רק אחרי שמצד בחירתו ועבודתו עלה ונתעלה, והיה ראוי לאותה מדרגה.

(ח"ב טב)

איתא במדרש (במדבר רבה יח, ג), "אמרו חכמים, חכם גדול היה קרח ומטועני הארון וכי". וצריך ביאור, מה ענין נשיאת הארון לטעותו ומחלוקתו של קרח.

ונראה לתרץ על פי המבואר בספרים הק', דטענת קרח בענין "בית מלא ספרים" (במדבר רבה יח, ג; ירושלמי סנהדרין פ"י ה"א), היתה לעשות ליצנות ממשה, ולומר, שאינו אלא בבחינת "בית מלא ספרים", כלומר שאין לו שום מעלה מצד עצמו, וכל מעלתו היא רק מצד שנתן לו השי"ת חכמה ומדריגה במתנה.

השי"ת מסייע ומרום את מי שבוחר בטוב ומשתדל להתעלות

בקר וידע ד' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר בו יקריב אליו (במדבר טז, ה).

שהרי לא מסייעים לו בכך, אלא רק פותחין לו, כלומר שאין מונעים ממנו.

וזוהו הרמז בפסוק, לגבי אור היום נאמר "ויקרא אלקים", מה שאין כן לגבי החושך לא נאמר "ויקרא אלקים לחושך", אלא "ולחושך קרא". כי האור אלו מעשיהם של צדיקים, שהקב"ה מסייע להם, לכן נזכר עליהם שמו ית'. "ולחושך קרא לילה" אלו מעשיהם של רשעים, שכיון שהקב"ה אינו מסייע לעשות רע, לכן לא נזכר עליהם שמו.

והנה ביארנו לעיל (ד"ה ויקח), שטעותו של קרח היתה שסבר שגדולתו של משה רבינו אינה מצד עבודתו ובחירתו, אלא קיבלה כשפע ממרום בלא עבודה. והאמת היא כמו שאמרו חז"ל (יומא לט, א) "אדם מקדש עצמו מעט, מקדשין אותו הרבה וכי", ולפי גודל עבודתו העצומה של משה רבינו סייעוהו מן השמים להגיע לרום מדרגותיו.

וזוהו שאמר משה רבינו ע"ה לעדת קרח, "בוקר וידע ד' את אשר לו", כלומר מאור הבוקר דהיינו מעשיהם של צדיקים, שנזכר עליהם שמו של הקב"ה, תוכלו ללמוד שהכל תלוי באדם. והגם שיש סייעתא דשמיא, ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול להצליח, אף על פי כן מתחילה צריך האדם להיות "בא ליטהר" ורק אחר כך יסייעו לו. וזהו שאמר, "ואת אשר יבחר בו", כלומר שרק אחרי שבחר האדם והיטה עצמו לטוב, אז הקב"ה "יקריב אליו", וסייע לו.

(ח"ב טז)

יש להבין כוונת הכתוב באמרו "בוקר וידע ד'". גם יש להבין מה שכתב ושילש הלשון, "וידע ד' את אשר לו", "ואת הקדוש והקריב אליו", ושוב "ואת אשר יבחר בו יקריב אליו".

ונראה לפרש, על פי המבואר בדברינו בפרשת בראשית על הפסוק (בראשית א, ה), "ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר וגו'". ואיתא במדרש (בראשית רבה ג, ח), "ויקרא אלקים לאור יום, אלו מעשיהן של צדיקים. ולחושך קרא לילה, אלו מעשיהן של רשעים. ויהי ערב, אלו מעשיהן של רשעים. ויהי בקר, אלו מעשיהן של צדיקים".

וביארנו, שלא ביום אחד נעשה האדם צדיק, כי אם בעמל ויגיעה רבה, כאשר מיום ליום הוא הולך מחיל אל חיל עד שנעשה צדיק. וכמו אור היום, שאף על פי שכבר בעלות השחר נעשה יום, מ"מ עדיין אין האור מאיר בגלוי אלא רק מתחיל להתנוצץ, וכך עד הזריחה, ומשם ואילך ממשיך ומאיר יותר ויותר עד שמאיר היום בתוקפו. וכמו כן, גם הרשע אינו נעשה רשע גמור ביום אחד, אלא מתחילה נחלש קצת מיראת ד', ואחר כך מסיתו יצרו לעוד עבירה, וכך יורד מדחי לדחי עד שנעשה רשע גמור.²

אך הבדל יש בין הצדיק לרשע, שאצל הצדיק אמרו חז"ל (שבת קד, א) "בא ליטהר מסייעין אותו", שמן השמים מסייעים בידו שילך ויעלה מעלה מעלה, לא כן הרשעים, עליהם אמרו "בא ליטמא פותחין לו", 'מסייעין' לא נאמר,

1. רבינו הגה"ק זצ"ל ציין לספר מעשי ד' (מעשי תורה ריש פרק כד), עיי"ש. ולגוף הענין שהמשיל את משה רבינו לבית מלא ספרים, עיין תפארת ישראל למהר"ל פרק כב.

2. א"ה. על דרך שאמרו חז"ל (שבת קה, ב; נדה יג, ב) "כך אומנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד".

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

הודאתו של קרח שכולם שמעו בסיני 'אנכי' הגדילה את עונו

כי כל העדה כולם קדושים.

איתא במדרש (במדבר פ"ח ו'), 'ויקהל עליהם קרח', אמר להם, 'כל העדה כולם קדושים', וכולם שמעו בסיני 'אנכי' ה' אלקיך' וכו'. אלמלא אתם שמעתם לבדכם והם לא שמעו, הייתם אומרים. עכשיו כולם שמעו, 'ומדוע תתנשא'. מיד נודעזע משה מפני המחלוקת, מפני שכבר היה בידן סרחון רביעי. משל לבן מלך שסרח על אביו וכו'. כמובא בפירוש רש"י, בשינוי הלשון. וצריך להבין, למה דוקא כששמע משה, 'כולם שמעו בסיני אנכי', מיד נודעזע מפני המחלוקת.

ונראה לבאר, דהנה על הפסוק 'את ה' אלקיך תירא', דרשו חז"ל (פסחים כב), 'את' לרבות תלמידי חכמים. ומי שאינו דורש כן, עלול לטעות ש'את' בא לרבות רשות נוספת ח"ו, וזהו איסור שיתוף שנכלל ב'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני'.

וקרח, שחלק על רבו, ודאי שלא דרש 'את ה' אלקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים. אלא שאם היה אומר שגם את שתי הדברות 'אנכי' ו'לא יהיה לך', אמרן משה רבינו מדעת עצמו ולא שנשמעו מפי הגבורה, ואם כן,

לא נאמרה כלל אזהרה על שיתוף, ונמצא שחטא בעיקר נגד משה רבינו, כשאמר עליו שבדה הדברים מלבו, ומשה רבינו היה יכול למחול על כבודו.

אבל כששמע משה שקרח הודה ואמר, כולם שמעו בסיני 'אנכי' ה' אלקיך, ומסתמא שמעו גם 'לא יהיה לך', שבדיבור אחד נאמרו, אם כן ממה נפשך היה סרחון זה על אביו שבשמים. או מטעם שהחולק על רבו כאלו חולק על השכינה (סנהדרין קי), כי 'את ה' אלקיך תירא' בא לרבות תלמידי חכמים, או מפני שדרש 'את' על שיתוף ח"ו. לכן, "מיד נודעזע משה מפני המחלוקת". וקל להבין.

והוסיף חתן רבינו, הג"ר יוסף לערנער-ליכטנשטיין זצוק"ל: ובעו"ה בדורנו כל יום ויום מתגבר המחלוקת והולך השנאת חיים, אשר גם בארזים נפלה השלהבת, להיות כל אחד יותר מחבירו יצרו תקפו. ומזה נמשכים המחלוקת ואין עון חמור יותר מזה, שע"ז נתרחקנו ממעון קדשנו. אוי, מי יגדור גדר, מי יעמוד לנו מליץ, אין לנו נביא וחווה, אם לא במעשינו הטובים אשר יתהלכו לפנינו. ולמען הרחמים נסיר מעלינו את החרפה ונשובה אל ה', ואז נצליח במעשי ידינו. ונרחק מן השנאה וממחלוקת, רק שלום ואחוה יהיה בינינו. ונשמע בקול הורים ומורים גאוני זמנינו, הרבנים הגאונים שיחיו לנצח, את אשר המה בדרכי ה' מורים לנו, ואז נצלח במעשי ידינו ויכון בית ארמנותינו.

לעילוי נשמת

מרת שיינדל בילא ע"ה גנץ בת הרה"ג יוסף הכהן קאהן זצ"ל, מו"צ בק"ק מאטש נלב"ע ב' תמוז תרצ"ב ת נ צ ב " ה

כוס תנחומין

להרה"ח צבי סטביסקי הי"ו היושב בעמק הבכא אחר פטירת אמו האה"ח והצדקנית מרת חנה רחל ע"ה א"ר יעקב עזריאל סטביסקי ז"ל המקום ינחם אותו ואת כל אחיו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח קהת גרינברגר הי"ו ולבנו הרה"ח יוסף יהודא הי"ו

לרגל נישואי הנכד-הבן החתן פסח ני"ו

עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח יהושע קלויזנר הי"ו

החתונה בעזה"י ביום רביעי חוקת ד' תמוז באולמי ארמונת פרידמן ב"ב

הרה"ח משה צבי בניאמין הי"ו ולבנו הרה"ח שלמה הי"ו

ולחתנו הרה"ח אליהו קויט הי"ו

לרגל הולדת הנין-הנכד-הבן

הרה"ח חנינא צבי פרקש הי"ו

ולחתנו הרה"ג יעקב קליין הי"ו

ולחתנו הרה"ח שמעון חיים קאליש הי"ו

לרגל הולדת הנין-הנכד-הבן

הרה"ח אליעזר ביקסנשפער הי"ו

(בן הרה"ח ישראל מרדכי ז"ל ותבלחט"א מרת ע. ביקסנשפער תחי')

לרגל נישואי הנכד-הבן החתן יצחק שלמה ני"ו

עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח יעקב בן ציון כהן הי"ו

החתונה בעזה"י ביום שני חוקת ב' תמוז באולם גני הדקל ב"ב

הרה"ח יעקב העניג שליט"א

ולחתנו הרה"ג דוד הכהן רוזנפלד שליט"א

לרגל נישואי הנכד-הבן

החתן יצחק מנשה ני"ו

עב"ג הכלה תחי' בת הג"ר ברוך שטרנבוך שליט"א

(חתן הגה"צ ראש ישיבת ויזניץ שליט"א)

החתונה בעזה"י ביום רביעי חוקת ד' תמוז בביהמ"ד הגדול בקרית ויזניץ ב"ב

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הילולים בהקדמה)